

# COMMUNICATION IN YORUBA



## ÀKÓJỌPÒ FUN ÈKÓ

1. Oruko Ile Ni Yorùbá
2. Èdè Yorùbá Se dì Kíkò sílẹ̀
3. Alifabeti Tònúkà (Faweli, Konsonanti, K. Assilehu)
4. IRO
5. ÒKÌKÀ

ORUKO AKU LUKUN: Anago, Yorùbá

Ajumoṣe: Ọsun, Ọyọ, Ọsun, Ọwọ, Ekiti, Eko, Kwara, Kogi

Ìlú Ominira: Benin, Togo

Bàṣì, Trinidad

Côte d'Ivoire, Ìṣẹ̀, Guinea, mo – Ila Ọsun

Ìtànká Yorùbá: History of Yorùbá – Samuel Johnson

Ìjọba: Lamurudu (Oduduwa), Asara, Cururu, Burumo, Sohubi, Akalamagiru,

De (Ilẹ̀) Odùduwà-lẹ̀

Orukọ Ọbasì: Ọkanbi, Alake, Ọlówu, Orangun, Awujọpọ, Ariṣaba, Oranyan, Jan B

Ìdàgbàsókè ilu: Oke, Ọyọ, àjàkà

Awon Ìlú – Yorùbá

Adápò: Aka kuṣe, onjẹlara

1. Ìjọba Ibílẹ̀ – ÀRÍWÁ-MỌ-ÌWÓ ỌRUN (N.W.):

Eko, Awori, Egbado, Ọyọ, Ọsun, Ọwọ, Ìjèsà, Ifẹ

2. Yorùbá Gusu – Mo – IWỌ Ọrùn (SW.): Sàbẹ, Ìkẹtù (Anago), Ifẹ, Ìjèsà
3. Yorùbá Àárín – Gusu Gusu (Central Yorùbá Dip.): Ìjèsà, Èkìtì, Òwò
4. Yorùbá Àríwá – Ila Ọrùn: Ìjẹbú, Ọyọ, Ọwọ
5. Yorùbá Gusu – Ila Ọrùn: Ègbá, Ìjẹbú, Ifẹ, Ìjèsà, Ọwọ, Ìkàré, Òndó

Alifabẹ̀tì àtì Irò Èdè Yorùbá

A a E e Ẹ ẹ F f G g Gb gb H h I i J j K k L l M m N n O o Ọ ọ P p R r S s Ẹ ẹ T t U u W w Y y

Irò:

- Faweli
- Konsonati
- Ohun

Irò Ohun (3)

- Òkè
- Aárín
- Ìsìlẹ̀



Ònkà | Ònítòn | Òhókàdò

ọkan leni – Ikini

ẹji – Ikeji

ẹta – Iṣẹta

ẹrin – Iṣẹrin

arun – Iṣẹrun

ẹfa – Iṣẹfa

ẹẹje – Iṣẹje

ẹẹjo - Iṣẹjo

ẹsan – Iṣẹsan

ẹwa – Iṣẹwa

Larger numbers:

200 – igba

300 - ọ̀dọ̀dúnrún

400 – irinwó

500 - ẹ̀dẹ̀gbẹ̀ta

700 - ẹ̀dẹ̀gbẹ̀rin

2000 – igba mewa = ẹgbẹrún meji



Ọ̀rọ̀ Ayálor

- Konsonanti kí í gbéyìn síléèbù Yorùbá
- Kí sí íṣùpọ̀ konsonanti

Game → gẹmu

Brand → bírandi

Pan → pàànú

Examples:

| Ọrọ | Àfètíyà | Àfọjúyà |

| Peter | Pítà | Peteru |

| Paradise | Paradàisi | Paradise |

| Table | Tẹbù | Tábilì |

| Bible | Bíbù | Bíbéì |

| Esther | Esíta | Èsteri |

| Deacon | Díkùni | Diákoni |

| Moses | Mósìsì | Mose |

| Surveyor | Sòfìyò | Sofíyò |

ÈDÈ

Ohun tó jẹ èdè logun ni ÌTÚMÒ

ÌTÚMÒ:

Şà kálá [Direct/denotative/literal]

Ìjìnlẹ [Indirect/connotative/literary]

Ìtumò, Ìjìnlẹ jẹ:

(a) Òwe

(b) Akanlò èdèTranslation (Ọgùfọ):

Yíyí èdè kan padà sí èkejì

Ede méjì

Àmúyẹ fún Ọgùfọ:

Gbígbo [Ede méjì]



Mímò/kíkò [Ede méjì]

A kílí tú ọ̀rọ̀ lẹ̀yà

Examples of Idioms (Àkànlò Ẹ̀dà)

Fi aake kọ̀rì → Kò jélé

Fi igba sakara → Òdẹ̀

Gba wẹ̀rẹ̀ mẹ̀sìn → Ẹ̀ aṣẹ̀jù

Ta tẹ̀rú nipa

Gbẹ̀ ẹ̀mí mí

Lo síbì agbalagba

Lo ọ̀run arẹ̀mabọ̀

Jẹ́ Ọ̀lọ̀run nípẹ̀



ẸKỌ (LAGOS)

Ogún fún miníre: Ifẹ - Ifẹ / Ìṣẹ̀pì / Òdè

Òkè Ciga: Ìdùn Gànrán / Òkò Àtà Pupa

Ààfin

ẸKỌ (WAR CAMP IBINI)

Ichootọ (MAP)

Curamo (ẸKỌ)

Kóràmé / Ikurámé / Ikúrúama: Idẹrú / Ìtísèirí / Jọ

ẸKỌ NE AME (Military Camp)

Omin (Awun / Atọn / Ọsà) - Awori

Portuguese: (France / Dutch / British)

Portuguese: Largo / Lagos (Lake or Lagoon)

Rio de Lagos

Rade de Lagos / River

1991 (Abuja)

Ìjọba Èlẹ́kúnjẹ-Kun (Regional)

Olú-Ìlú (FCT)

Ìkẹjà, L'Island (Cen.), Ìkòròdù, Ẹpe, Bàdàgry

Àkóyè (Ẹgbọn) (Ìjẹbú)

Gómìnà

Ọba

Lagos State College of Science and Technology - 70s

Lagos State Polytechnic - 80s

Lagos State University of Science and Technology - 20s



